

9. SINIF TÜRK DILI VE EDEBİYATI DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 2 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. TDE2.2 · “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturma · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Yanlış notun “Yazarın düşüncesi: Eşyaların değeri fiyatlarındadır.” olduğunu belirtir.	3
a)	Metindeki “bir eşyayı değerli kılan fiyatı değil, üzerinde biriken zamandır” cümlesini kanıt göstererek düzeltir.	7
b)	Bazı eşyaların hatıralar, yaşanmışlıklar biriktirerek hayatımızın bir parçası olduğunu açıklar.	7
c)	Kişisel yaşantıyla başlamanın okur üzerindeki en az bir etkisini gerekçelendirerek yorumlar (düşünceyi somutlaştırması, samimiyet katması, okura kendi eşyalarını düşündürmesi gibi).	3

a) Örnek cevap: Yanlış not: “Yazarın düşüncesi: Eşyaların değeri fiyatlarındadır.” Yazar tam tersini söyler: “Bir eşyayı değerli kılan fiyatı değil, üzerinde biriken zamandır.”

b) Örnek cevap: Bazı eşyalar yalnızca bir iş görmez; yıllar içinde hatıraları, aile hayatının anlarını biriktirir ve hayatımızın bir parçası olur.

c) Örnek cevap: Yazar düşüncesini annesinin kaşığıyla somutlaştırır; bu samimi başlangıç okuru içine çeker ve ona kendi hatıra eşyalarını düşündürür.

Sık hatalar: Doğru notlardan birini yanlış sanmak; b maddesinde “yaşanır”ı gerçek anlamda açıklamak

2. TDE2.2 · “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturma · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ana duyguyu anneye duyulan sevgi / minnet (bağlılık) olarak yazar.	5
b)	Ellere sıcaklık, besleyicilik, bereket ve paylaşma gibi özelliklerin yüklendiğini ikinci dizeye dayanarak açıklar.	5

a) Örnek cevap: Anneye duyulan sevgi ve minnet.

b) Örnek cevap: Annenin elleri sabah ekmeğine benzetilmiştir. Böylece ellere ekmeğin sıcaklığı, güzel kokusu, besleyiciliği ve bölüşülmesi (paylaşma) özellikleri yüklenmiştir.

Sık hatalar: Ana duygu yerine konuyu (“anne”) yazmak; Benzetmeyi gerçek anlamda (annenin ekmek yapması) açıklamak

3. TDE2.2 · “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturma · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Çocukken benzetmeyi yalnız kırıncı sözlerle karşı bir uyarı olarak anladığını belirtir.	3
a)	Büyüyünce sözün yerinde ve zamanında söylenmesinin de önemli olduğunu, söylenmeyen sözün de bir kayıp olduğunu anladığını açıklar.	5
b)	Sözün inceliğini, söylenecek sözün gerekli olup olmadığını ve zamanında söylenip söylenmediğini gözetmek olarak açıklar.	5
b)	Açıklamasını yazarın kendine sorduğu iki soruya dayandırır.	2

a) Örnek cevap: Çocukken bu sözü yalnız kimseyi kırmamak için bir uyarı sanıyordu. Büyüyünce sözün değerinin yerinde ve zamanında söylenmesinde olduğunu anladı; zamanında söylenmeyen bir teşekkür de hiç atılmamış bir ok gibi hedefine ulaşmaz.

b) Örnek cevap: Sözün inceliği, bir sözü söylemeden önce gerekli olup olmadığını ve zamanının gelip gelmediğini düşünmektir. Yazar bunu kendine sorduğu “Bu söz gerekli mi, bu söz zamanında mı?” sorularıyla anlatır.

Sık hatalar: İki dönem arasındaki farkı belirtmeyip yalnız atasözünü açıklamak; “İncelik”i yalnız kibar konuşmak diye daraltmak

4. TDE2.2 · “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturma · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Gerçek dinlemenin cevap hazırlamadan ve yargılamadan karşıdakinin sözüne yer açmak olduğunu yazar.	6
b)	Komşunun akıl / tavsiye değil, yalnızca dinlenmeyi (anlaşılmayı) beklediğini açıklar.	6
b)	Bu yaşantının yazarın “gerçek dinleme” düşüncesini somut bir örnekle desteklediğini belirtir.	3

a) Örnek cevap: Gerçek dinleme: cevap hazırlamadan ve yargılamadan karşıdakinin sözüne yer açmak.

b) Örnek cevap: Komşu öğüt değil, kendisini dinleyecek birini istiyordu; anlaşılacak ve içini dökmek istiyordu. Bu yaşantı, yazarın gerçek dinlemeyle ilgili düşüncesini somut bir örnekle destekler ve okuru inandırır.

Sık hatalar: Boş kutuya yanlış dinlemeyi (söz sırasını beklemek) yazmak; “Kulak istemek”i gerçek anlamıyla açıklamak

5. TDE2.2 · “Sözün İnceliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturma · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Tekrarın ahenk (ses uyumu, ritim) sağladığını belirtir.	4
a)	Tekrarın rüzgârın geçmişten art arda getirdiği hatıraları vurgulayıp birikimi güçlendirdiğini açıklar.	3
b)	Şairin çocukluğunu hatırlamanın uyandıracakı özlem ve acıdan korktuğunu belirtir.	7
b)	Ruh hâlini geçmişe duyulan özlemle yüzleşmekten kaçınma, hüznün ve kırılganlık olarak yorumlar.	3
c)	Temayı geçmişe / çocukluğa özlem (hatıralar) olarak yazar.	3

a) Örnek cevap: “Getirdi” tekrarı şiire ses uyumu ve ritim kazandırır; aynı zamanda rüzgârın geçmişten haberleri, sesleri birer birer taşıdığını vurgular; hatıralar üst üste birikir.

b) Örnek cevap: Şair, rüzgârın çocukluğunu da getirmesinden, yani geçmişe dair özleminin canlanıp onu yaralamasından korkar. Hüznü, kırılgan ve geçmişle yüzleşmekten çekinen bir ruh hâli içindedir.

c) Örnek cevap: Çocukluğa ve geçmişe duyulan özlem.

Sık hatalar: Tekrarı yalnız “ahenk” diye geçip anlama katkısını açıklamamak; Pencereyi açmamayı soğuğa bağlamak

6. TDE4.3 · Edebî söyleyişin inceliğini yansıttığı yazısında kural uygulayabilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	İçerik: Şiirdeki sabah görüntülerini (esneyen kaldırımlar, buğulu fırın camı, simitçi, açılan pencereler) paragrafa aktarır.	5
	Düzen: Ayrıntıları seçtiği bakış noktasına göre (yakından uzağa ya da uzaktan yakına) tutarlı biçimde sıralar.	5
	Dil kullanımı: Şiirdeki kişileştirmelerden en az birini kullanır.	3
	İçerik: Son cümlede şiirin ana duygusunu (yeni güne uyanışın verdiği canlılık, umut) hissettirir.	2
	Dil kullanımı: Gereksiz kelime tekrarı yapmaz; yazım ve noktalama kurallarına uyar.	5

Örnek cevap: Pencerenin önündeki kaldırım, gece boyu süren uykusundan esneyerek uyanıyordu. Hemen karşıdaki fırının buğulu camından taze ekmeğin sıcaklığı sızıyordu. Sokağın köşesinden, başında tablasıyla bir simitçi “Taze simit!” diye seslenerek geçti. Biraz ötede apartmanların pencereleri birer birer açılıyor, perdeler sabah rüzgârıyla dalgalanıyordu. Uzakta, kubbelerin ve çatıların üstünde gün ağarıyordu. Bütün şehir, yüzünü sabahın serin suyuyla yıkamış gibi pırıl pırıldı. Yeni bir gün, umutla kapımızı çalıyordu.

Sık hatalar: Bakış noktasını tutarlı izlememek (yakın-uzak-yakın atlaması); Son cümlede ana duyguyu hissettirmemek; “sabah”, “şehir” gibi kelimeleri art arda tekrar etmek